

Онаць О. М.,
*кандидат педагогічних наук, старший
науковий співробітник, завідувачка відділу економіки та управління
загальною середньою освітою, Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ,
Україна*

ВЗАЄМОДІЯ ОПОРНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З РОДИНАМИ УЧНІВ У ПОСІБНИКУ ДЛЯ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ

У Концепції «Нова українська школа» визначено вимоги до випускників закладів загальної середньої освіти – громадян ХХІ століття. Це мають бути всебічно розвинені освічені українці, відповідальні громадяни і патріоти, які здатні до інновацій, які зможуть ефективно розвивати економіку, будуть конкурентноспроможні на ринку праці та навчатимуться впродовж усього життя. Здійснювати це ефективно за умови взаємозацікавленої співпраці з батьківською громадськістю та кожною родиною дитини, тобто забезпечення «педагогіки партнерства» [1]. В умовах демократизації суспільства посилюються протиріччя між зростанням громадської активності громадян та збереженням авторитарної позиції закладів освіти у взаємодії з родинами учнів, недооцінкою інтелектуального, професійного, соціального і трудового ресурсу сучасних родин, який можна ефективно використовувати в освітньому та управлінському процесах.

В умовах демократизації суспільства, реформування освіти в Україні, розвитку інформаційного суспільства потребують переосмислення і пошуку нових традиційні форми і методи співпраці, взаємодії школи, батьків і громади. Особливо це стосується опорних закладів освіти, які мають стати флагманами у наданні якісної освіти та гармонійного всебічного розвитку учнів.

Проведене дослідження показало, що керівники закладів освіти вбачають у батьках партнера, здебільшого у розв'язанні проблем, пов'язаних із фінансуванням школи та вихованням учнів, хоча на словах усвідомлюють важливість і доцільність залучення громадськості до всього освітнього процесу. Незважаючи на те, що родина і заклад освіти – потенційні природні партнери у вихованні дітей, але часто на практиці вони виявляються реальними супротивниками, з тих чи інших причин, конфронтують. У центрі ж дитина, яка змушена пристосовуватися, лицемірити, обманювати, що часто призводить до асоціальної поведінки. Однією з причин недостатнього активного залучення батьків до освітнього та управлінського процесів є їх невміння і неготовність до партнерських відносин із закладом освіти, оскільки вони не мають відповідних навичок. Ще однією з проблем широкого залучення батьківської громадськості до управління закладом освіти і розбудови партнерських відносин є недосконалість державної системи розвитку партнерських відносин. У вітчизняній педагогічній практиці досвід співпраці та взаємодії закладу і родини закріпився у свідомості вчителів та традиціях педагогічних колективів як

просвітницькоінформаційна модель, в якій батьки є об'єктом впливу педагогічного колективу. Педагоги та ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО керівники навчають, організовують, координують, консультують, вирішують. Така модель має авторитарний і часто формальний характер. Час потребує її кардинальної зміни.

Значно ефективнішою формою роботи з батьками учнів є модель співробітництва родини та закладу освіти на принципах взаємодії, взаємної довіри, співробітництва, співтворчості тощо. Цінним у цій моделі, крім інформаційно-педагогічного просвітництва, корекції родинного виховання, є використання різноманітних інтерактивних форм роботи, запровадження нових технологій, способів і форм співпраці, урізноманітнення методів проведення спільних акцій та заходів тощо. Але і тут переважає авторитарна позиція закладу освіти, а батьки, як правило, залучаються до роботи піклувальної ради школи, органів батьківського самоврядування, оргкомітетів та робочих груп з підготовки до різних заходів. Як правило, до «життя» закладу залучається не більше 5-7% батьків, так званий «актив школи» (батьківський актив, піклувальна рада, батьківські громадські об'єднання класів тощо), що недостатньо в умовах децентралізації та розвитку місцевого самоврядування, створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), функціонування і розвитку опорних закладів освіти.

Дослідження відділу показало, що потребує впровадження в опорному закладі освіти нова модель не просто співробітництва, а партнерської взаємозацікавленої рівноправної взаємодії. Така модель має базуватися на принципах взаємоповаги, довіри, співдружності, взаєморозуміння, гуманізму, інтеграції, толерантності, визнанні рівних прав закладу і родини щодо питань, які стосуються якості освіти та напрямів розвитку дитини, взаємної зацікавленості, залучення значної кількості родин до організації освітнього процесу та управління життєдіяльністю закладу освіти, визначення ціннісних орієнтирів спільної діяльності тощо. Ідеальна модель – це така, коли всі: і педагогічний колектив, і учні, і вся батьківська громада, яка є членом місцевої спільноти говоритимуть «наша школа» та вважатимуть себе співучасниками та співорганізаторами усіх процесів і подій.

Технологія розробки моделі співробітництва та партнерської взаємодії закладу освіти та родини може складатися з кількох етапів, але всі вони здійснюються спільно: визначення мети та стратегії спільних узгоджених дій; розробка планів та програм, траєкторії індивідуального розвитку дитини; визначення напрямів та аспектів розвитку дитини із врахуванням її думки, нахилів і здібностей; організація ефективної взаємозацікавленої та взаємовигідної діяльності; моніторинг, корекція, оцінювання та самооцінювання тощо.

Отже, проблема формування ефективної співпраці та партнерських стосунків, взаємодії родини і закладів освіти як засобу розвитку креативної, патріотичної, активної особистості учня стала актуальною для кожного сучасного закладу освіти і в її вирішенні повинні брати участь усі, без винятку, і батьки та інші члени родини, і педагоги, і члени місцевої

спільноти, адже батьки є її представниками. У межах освітнього округу, який обслуговується опорним закладом освіти, з філіями, які розташовані в різних населених пунктах, робити це значно важче, але необхідно.

Ключові слова: заклад освіти, модель співробітництва, партнерська взаємодія, родина, залучення батьків.

Список літератури

1. Концепція «Нова українська школа». Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> .

2. Калініна Л. М., Лісова Н. І. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель державно-громадської взаємодії та компонента підручника для керівника освіти. Проблеми сучасного підручника. К : 2019. № 22. С. 105–120/ – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/716850/> .

3. Онаць О. М., Островерхова Н. М., Попович Л. М., Шевцов М. Г. Громадсько-активні школи: управління та механізми розвитку: практичний посібник. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2019. 96 с. URL : https://lib.iitta.gov.ua/718247/1/19_04.pdf//.

4. Партнерська взаємодія школи та сім'ї як фактор оновлення сучасної освіти: науковометодичний збірник / Ред. колегія: Н.А. Побірченко, Т.Є. Гура, В.Я. Ястребова [та ін.]. – Запоріжжя: СТАТУС, 2018. – 232с. – (Інноватика) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/710553/> .